

Schwarz, Michal; Blažek, Václav

Gerhard Doerfer (*8.3.1920 – †27.12.2003)

Linguistica Brunensia. 2015, vol. 63, iss. 1, pp. 84-94

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/133868>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Gerhard Doerfer (*8. 3. 1920 – †27. 12. 2003)

V roce 2015 uplyne 40 let od dokončení impozantního čtyřsvazkového díla *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen*, které představuje originální etymologický slovník mongolských a turkických výpůjček v perštině a dalších íránských jazycích. Devadesátipětilet by se letos dožil jeho autor, vynikající německý turkolog, mongolista, tunguzolog i íranista, Gerhard Doerfer. Doerfer se narodil 8. března 1920 v multilingvním Královci, kde se tehdy hovořilo německy, litevsky, polsky i rusky a kašubsky. V osmi letech se jeho rodina přestěhovala do Berlína. Zde Doerfer vystudoval gymnázium, kvůli protinacistickým postojům však roku 1938 nedostal doklad o absolutoriu. V letech 1938–1945 byl zprvu nuceně nasazen a pak v německé armádě, kde se ve volnu zabýval samostudiem polynéských jazyků. Do Berlína se vrátil jako válečný zajatec až roku 1946. Díky večernímu studiu při práci roku 1949 dokončil středoškolské vzdělání. Studium na Humboldtově univerzitě a na Freie Universität v Berlíně musel přerušovat z rodinných finančních důvodů. I díky paralelnímu zaměstnání se mu však podařilo studovat islámská studia, romanistiku, angličtinu, íranistiku, filologii, filozofii a především turkologii a altaistiku pod vedením K. H. Mengese, který měl na Doerfera zpočátku největší vliv. Doerfer naštěstí získal stipendium a granty, a tak i přes finanční obtíže zakončil studia po pouhých pěti letech (1949–1954) obhajobou doktorské práce *Zur Syntax der Geheimen Geschichte der Mongolen*, která zůstala až na stručný výtah (1954) nepublikována. Po obhajobě dizertace působil Doerfer jako výzkumný pracovník Akademie věd a literatury v Mainz, kde redigoval a autorsky přispěl do prvního svazku *Philologiae Turcicae Fundamenta* (hesla o krymské tatarštině, krymské osmanštině, gagauzštině, ázerbajdžánštině). Poté se díky výzkumnému postdoktorskému grantu začal připravovat na turkologickou habilitaci v Göttingen, kam také dojížděl přednášet. Habilitační práci *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen* obhájil roku 1960. V Göttingen pak působil do momentu jmenování profesorem turkologie a altaistiky roku 1966; jako profesor zde však řádně začal pracovat až od roku 1970; v mezidobí působil jako visiting professor na Indiana University v Bloomingtonu.

Období na přelomu šedesátých a sedmdesátých let bylo pro Doerfera významné badatelsky i publikačně. V letech 1968–1973 podnikal terénní výzkumy v perském Íránu, kde se zabýval turkickými jazyky oguzské skupiny (publikace z r. 1898 a 1990), chórasánskou turkičtinou a hlavně chaladžtinou, která uchovává archaické a u místních turkických jazyků netypické prvky (slovník 1980, gramatika 1988). Hlavně však v této době (1963–1975) vychází jeho dále rozpracovávaná habilitace jako monumentální čtyřsvazkové dílo *Türkische und mon-*

golische Elemente im Neupersischen. Lexikálnímu vkladu altajských jazyků, konkrétně turečtiny do tádžičtiny, věnoval navíc samostatnou monografii roku 1967. Kromě cest po Íránu působil Doerfer v letech 1975–1976 i jako hostující profesor na univerzitě v Istanbulu. Záběrem studijních cest se tak Doerfer blížil o více než generaci staršímu Janu Rypkovi (1886–1968), i když Rypka se nevěnoval přímo jazykovědě, ale poezii a literatuře.

V samotné altaistice má Doerfer významné postavení jako odpůrce genetické příbuznosti altajských jazyků. Vyšší míru lexikálních paralel mezi turkickými a mongolskými jazyky, stejně jako mezi mongolskými a tunguzskými jazyky vysvětluje primárně prostřednictvím lokálních kontaktů/míšením jazyků, tj. výpůjčkami; pojetí genetické příbuznosti oslabuje znatelně méně paralel mezi geograficky vzdálenými tunguzskými a turkickými jazyky s výjimkou jakutštiny. Původně však byl Doerfer jako žák K. H. Mengese zastáncem hypotézy příbuznosti altajských jazyků. Rozcházel se s ní teprve postupně s prohlubováním svých analýz v habilitační práci a v průběhu sedmdesátých let. Když mu roku 1982 jako profesoru turkologie a altaistiky bylo vytvořeno na univerzitě v Göttingen samostatné pracoviště, trval na názvu Seminar für Turkologie und Zentralasienkunde, aby se vyhnul termínu altaistika. Dlužno dodat, že Doerfer nevystupoval jako dogmatik a pro spolehlivé určení genetických vztahů jazyků požadoval programové výzkumy až několika tisíc lexikálních jednotek, takže například i výzkumy vztahů japonštiny byly dle jeho programového článku z roku 1981 teprve úkolem pro budoucí badatele.

Od roku 1988 Doerfer působil na univerzitě v Göttingen jako emeritus, dál však učil a vědecky zůstal plně činný dalších 15 let, které mu byly vyměřeny. Od sedmdesátých let Doerfer zpracovával rozsáhlý jazykový materiál ve spolupráci s mladšími badateli jako Wolfram Hesse, Semih Tezcan a Michael Knüppel. Poslední z nich stále vydává i materiály, které Doerfer rozpracoval nebo téměř dokončil před svou smrtí (2003). K nejvýznamnějším z děl, které Doerfer dovedl do konce, ale už se nedočkal jeho vydání, patří *Etymologisch-Ethnologisches Wörterbuch tungusischer Dialekte (vornehmlich der Mandschurei)* z roku 2004. Jedná se o rozpracovanou kritickou edici tunguzského slovníku, který sesbíral Sergej Širokogorov a před Doerferem se ho neúspěšně snažili kriticky redigovat už japonský badatel Šinobu Iwamura a sám Doerferův učitel K. H. Menges.

Za půlstoletí své výzkumné činnosti Gerhard Doerfer zanechal úctyhodné dílo – jeho úplná bibliografie čítá přibližně 500 položek (sr. KNÜPPEL 2000, 2005, 2010). Bez zaváhání může být pokládán za důstojného nástupce Gustava J. Ramstedta a Nicholase Poppeho na poli altajské srovnávací lingvistiky. Ač se s nimi rozcházel v interpretaci výsledků, kdy dával přednost areálové podmíněnosti podobností mezi turkickými, mongolskými a tunguzskými jazyky před hypotézou jejich genetické příbuznosti, nikterak za nimi nezaostával ve všestranné lingvistické erudici i ve svém přínosu do dílčích lingvistických disciplín, a dokonce je překonával svými obecně lingvistickými studii na poli jazykové interference.

Výběr z díla:**1954**

Zur Syntax der Geheime Geschichte der Mongolen. Freie Universität Berlin (Dissertation).

1955Beiträge Zur Syntax der Geheime Geschichte der Mongolen. *Central Asiatic Journal*. 1, pp. 219–267.**1959**

- (a) Prolegomena zu einer Untersuchung der altaischen Lehnwörter im Neupersischen. *Central Asiatic Journal*. 5(1), pp. 1–26.
- (b) Das Gagausische. In: DENY, Jean et al., ed. *Philologiae turcicae fundamenta I*. Aquis Mattiacisi: Steiner, pp. 260–271.

1963

- (a) *Der Numerus im Mandschu*. Abhandlungen der Geistes- und Sozialwissenschaftlichen Klasse der Akademie der Wissenschaften und der Literatur 1962. No. 4, Wiesbaden.
- (b) *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen: Unter besonderer Berücksichtigung älterer neupersischer Geschichtsquellen, vor allem der Mongolen- und Timuridenzeit I: Mongolische Elemente im Neupersischen; II: Türkische Elemente im Neupersischen: alif bis tā; III: Türkische Elemente im Neupersischen: gim bis kāf; IV: Türkische Elemente im Neupersischen (Schluß) und Register zur Gesamtarbeit*. Wiesbaden, 1963–1975.
- (c) Zur Syntax der Geheime Geschichte der Mongolen. *ZDMG*. 113, pp. 87–111.

1964

- (a) Klassifikation und Verbreitung der mongolischen Sprachen. In: *Handbuch der Orientalistik*. Vol. 5. Bd. *Altaistik*, 2. Abschnitt: *Mongolistik*. Leiden – Köln: Brill, pp. 35–50.
- (b) Sprachbau. In: *Handbuch der Orientalistik*. Vol. 5. Bd. *Altaistik*, 2. Abschnitt: *Mongolistik*. Leiden – Köln: Brill, pp. 51–75.
- (c) Langvokale im Urmongolischen? *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. Vol. 65, No. 4, pp. 3–21.

1965

Ältere westeuropäische Quellen zur kalmückischen Sprachgeschichte (Witsen 1692 bis Zwick 1827).
Wiesbaden: Asiatische Forschungen. 18.

1966Zur Verwandtschaft der altaischen Sprachen. *Indogermanische Forschungen*. 71, pp. 81–123.**1967**

- (a) *Türkische Lehnwörter im Tadschikischen*. Wiesbaden: Deutsche morgenländische Gesellschaft. Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes. 37(3).

- (b) Homologe und analoge Verwandtschaft. *Indogermanische Forschungen*. 72, pp. 22–26.
- (c) Türkisch -n > tschuwaschisch -m? *Ural-Altäische Jahrbücher*. 39, pp. 53–70.
- (d) Urtungusisch *-i, *-i, *-u, *-ü im Evenkischen. *ZDMG*. 117, pp. 103–118.

1968

- (a) Das Chaladsch: Eine archaische Türkische Sprache in Zentralpersien. *ZDMG*. 118, pp. 79–112.
- (b) Die Entsprechung der türkischen Langvokale im Tungusischen. *Ural-Altäische Jahrbücher*. 40(1–2), pp. 39–49.
- (c) Zwei wichtige Probleme der Altaistik. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 69(4), pp. 1–21.

1969

- (a) Das Chaladsch – eine neuentdeckte archaische Türkische Sprache. *ZDMG Supplementa I*. Vol. 17, pp. 719–725.
- (b) Ein altosmanisches Lautgesetz im Kurdischen. *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*. 62, pp. 250–263.
- (c) Die Türkische Sprachen Irans. *Türk Dili Araştırmaları Yılığ, Belleten*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, pp. 13–23.
- (d) Langvokale im Urmongolischen? II. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 70(1), pp. 1–24.

1970

Irano-Altaistica (Turkish and Mongolian Languages of Persia and Afghanistan). In: *Current Trends in Linguistics*. Vol. VI: *Linguistics in South West Asia and North Africa*. Mouton: The Hague, pp. 217–234.

1971

- (a) [+ HESCHE, Wolfram – SCHEINHARDT, Hartwig – TEZCAN, Semih]. *Khalaj materials*. Bloomington: Routledge. Uralic and Altaic series, Vol. 115/116.
- (b) Bemerkungen zur Methodik der türkischen Lautlehre. *Orientalistische Literaturzeitung*. 66(1–6), pp. 163–172.
- (c) Zum Vokabular eines aserbaidjanischen Dialekts in Zentralpersien. In: *Voprosy tjurkologii. K šestidesjatiletiju akademika AN Azerb. SSR. M. S. Širaljeva*. Baku: ELM, pp. 33–62.
- (d) Gedanken zur Gestaltung eines idealen Türkischen Etymologischen Wörterbuchs. *Orientalistische Literaturzeitung*. 66(9–108), pp. 437–454.
- (e) Bemerkungen zur linguistischen Klassifikation. *Indogermanische Forschungen*. Vol. 76, pp. 1–14.

1972

- (a) O sostojanii issledovanija xaladžskoj gruppy jazykov, tr. G. F. Bagova. *Voprosy jazykoznanija*. 1972 (1), pp. 89–96.
- (b) Der Imperativ im Chaladsch. *Finnisch-ugrische Forschungen*. Vol. 39, pp. 295–340.

- (c) Horasan Türkçesi. In: ÇAĞATAY, S., ed. *Türk lehçeleri örnekleri II (yaşayan Türk lehçe ve ağızları)*. Ankara pp. 261–264.

1973

- (a) *Anatomie der Syntax*. Europäische Hochschulschriften, Series 1, LXXXVIII, Frankfurt am Main: Peter Lang – Bern: Herbet Lang & Cie.
- (b) *Lautgesetz und Zufall: Betrachtungen zum Omnicomparatismus*. Innsbruck: Inst. für Vergleichende Sprachwissenschaft d. Univ. Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 10.
- (c) Das Kur-Urmiische und seine Verwandten. *Zentralasiatische Studien*. 7, pp. 567–599.

1974

- (a) Ist das Japanische mit den altaischen Sprachen verwandt? *ZDMG*. 124(1), pp. 103–142.
- (b) Bericht über eine linguistische Forschungsreise in Iran. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. 1973–1974, pp. 199–202.
- (c) Javljaetsja li xaladžskij jazyk dialektom azerbajdžanskogo jazyka? tr. G. Kuliev, *Sovetska-ja Tjurkologija*. 1, pp. 45–51.
- (d) Eine seltsame alttürkisch-chaladsch Parallele. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. 1973–1974, pp. 13–24.
- (e) Zu mongolisch 'Keyenüwe'. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*. 28, pp. 99–110.
- (f) Bemerkungen zu den sojonischen Anlautklusilen. *Ural-Altäische Jahrbücher*. 46, pp. 7–11.
- (g) Tschuwaschisch -m < urtürkisch *-m (> gemeintürkisch -n). *Ural-Altäische Jahrbücher*. 46, pp. 158–196.
- (h) Langvokale im Urmongolischen? III. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 73, pp. 36–94.

1975

- (a) Ist Kur-Urmiisch ein nanaischer Dialekt? *Ural-Altäische Jahrbücher*. 47, pp. 51–63.
- (b) S → NP + VP? *Indogermanische Forschungen*. 80, pp. 1–46.
- (c) Altertümliche türkische Wörter im Chaladsch. In: *Türk Dili Bilimsel Kurultayına Sunulan Bildiriler 1972*. Ankara: Ankara Üniversitesi basımevi, pp. 255–260.
- (d) Mongolica aus Ardabil. *Zentralasiatische Studien*. 9, pp. 187–263.
- (e) [+ HERRMANN, G.] Ein persisch-mongolischer Erlaß des Ğaläyeriden Şeyh Oveys. *Central Asiatic Journal*. 19(1–2), pp. 1–84.
- (f) Ein persisch-mongolischer Erlaß aus dem Jahr 725/1325. *ZDMG*. 125(2), pp. 317–346.

1976

- (a) Proto-Turkic: Reconstruction Problem. *Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı belleten*. 1975–1976, pp. 1–59.
- (b) Das Vorosmanische (die Entdeckung der oghusischen Sprachen von den Orchoninschriften bis zu Sultan Veled). *Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı belleten*. 1975–1976, pp. 81–132.

- (c) A Reply to Miller's Reply. *ZDMG*. 126(2), pp. 76-77.

1977

- (a) Zur Stellung des Chaladsch im Kreise der Türksp Sprachen. *Rocznik Orientalistyczny*. 39(2), pp. 15-31.
 (b) Das Sonqor-Türkische (Ein vorläufiger Bericht). *Studia Orientalia*. 47, pp. 43-55.
 (c) Zu türk. *bana* 'mir', *sana* 'dir'. *Central Asiatic Journal*. 21, pp. 208-214.

1978

- (a) [+ WEIERS, Michael]. *Beiträge zur Nordasiatischen Kulturgeschichte*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Tungusica*, Bd. 1.
 (b) Classification Problems of Tungus. In: WEIERS, Michael - DOERFER, G. *Beiträge zur Nordasiatischen Kulturgeschichte*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 1-26. *Tungusica*, Bd. 1.
 (c) Urtungusisch *ö. In: WEIERS, Michael - DOERFER, Gerhard. *Beiträge zur Nordasiatischen Kulturgeschichte*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 66-116. *Tungusica*, Bd. 1.
 (d) Khalaj and Its Relations to the Other Turkic Languages. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. 1977 [1978], pp. 17-33.
 (e) Das Chorasantürkische. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*. 1977, [1978], pp. 127-204.

1979

Zum tungusischen Lexikon. *Orientalistische Literaturzeitung*. 74(1), pp.160-162.

1980

- (a) [+ TEZCAN, Semih]. *Wörterbuch des Chaladsch (Dialekt von Charräb)*. Budapest: Akadémiai Kiadó. *Bibliotheca Orientalis Hungarica*, 26.
 (b) [+ HESCHE, Wolfram - SCHEINHARDT, Hartwig]. *Lamutisches Wörterbuch*. Wiesbaden: Harrassowitz.
 (c) Oghusische Lehnwörter im Chaladsch. *Harvard Ukrainian Studies*. 3(4), 1979-1980 [1980], pp. 189-204.
 (d) Der Aoristvokal im Chaladsch. *ZDMG*. 130(1), pp. 51-61.

1981

- (a) Turkish and Mongolian Investigations in Iran and Afghanistan, Undertaken by the University of Göttingen. *The Bulletin of the International Institute for Linguistic Sciences, Kyoto Sangyo University*. Vol. II, No. 1, pp. 54-71.
 (b) The Conditions for proving the genetic relationship of languages. *The Bulletin of the International Institute for Linguistic Sciences, Kyoto Sangyo University*. Vol. II, No. 4, pp. 39-58.
 (c) Zur Betonung der Wortverbindungen im Chaladsch. In: RÖHRBORN, K. - BRANDS, H. W., eds. *Scholia. Beiträge zur Turkologie und Zentralasienkunde. Annemarie von Gabain zum 80. Geburtstag am 4. Juli 1981 dargebracht von Kollegen, Freunden und Schülern*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 47-54.

1981–1982

Materialien zu türk. h- (I–II). *Ural-Altäische Jahrbücher*. № 1-2, pp. 93–141, 138–168.

1983

- (a) *Sibirische Märchen. Bd. 2. Tungusen und Jakuten*. Düsseldorf: Diederichs.
- (b) Das Birare. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 78, pp. 1–19.
- (c) Ein türkischer Dialekt aus der Gegend von Hamadān. *Acta Orientalia (Academiae Scientiarum Hungaricae)*. 36(1–3), pp. 99–124.
- (d) Xaladžskij jazyk – ne oguzskij. tr. I. G. Dobrodomov. *Sovetskaja Tjurkologija*. 6, pp. 37–39.
- (e) Chaladsch, Alttürkisch, Urtürkisch. In: RÖHRBORN, K. – VEENKER, W., eds. *Sprachen des Buddhismus in Zentralasien. Vorträge des Hamburger Symposions vom 2. Julis bis 5. Juli 1981*. Wiesbaden, pp. 11–16.

1984

- (a) Die Körperteilbezeichnungen des Kili. *Nyelvtudományi Közlemények*. 86, pp. 238–246.
- (b) Prolegomena zu einer untersuchung der tungusischen und mongolischen gemeinsamen Wörter. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 79, pp. 65–85.
- (c) The problem of rhotacism / zetacism. *Central Asiatic Journal*. 28(1–2), pp. 36–42.
- (d) Neues zum Imperativ des Chaladsch. *Journal of Turkish Studies*. 6, 1982 [1984], pp. 63–82.

1985

- (a) *Mongolo-Tungusica*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Tungusica*, Bd. 3.
- (b) *Zum Vokalismus nichtester Silben in altosmanischen Originaltexten*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag Wiesbaden GmbH. Veröffentlichungen der Orientalischen Kommission, Bd. 37.
- (c) Terms for aquatic animals in the Wu T'i Ch'ing Wên Chien. In: *Proceedings of the Internal Symposium on B. Piłsudski's Phonographic Records and the Ainu Culture*. Sapporo pp. 190–202.
- (d) Kabulafscharisch und Chaladsch. *Central Asiatic Journal*. 29, pp. 166–175.
- (e) The Mongol-Tungus connection. *Language Research*. 21, pp. 135–144.
- (f) Das Kamniganische. *Bulletin of the Institute for the Study of North Eurasian Cultures (Hokkaido University)*. Vol. 17, pp. 69–75.

1987

- (a) *Lexik und Sprachgeographie des Chaladsch*. 2 vols. Wiesbaden: Harrassowitz.
- (b) Eine sonderbare Stelle bei Maḥmūd al-Kāšġarī. *Central Asiatic Journal*. 31, pp. 199–208.
- (c) Axioms and Ergative. *Indogermanische Forschungen*. 92, pp. 1–28.
- (d) Maxmud Kašġari: Argu, Xaladž. *Sovetskaja Tjurkologija*, 1, pp. 37–44.
- (e) Maḥmūd al-Kāšġarī, Argu, Chaladsch. *Ural-Altäische Jahrbücher*, Bd. 7, pp. 105–114.
- (f) İran'da Türkler. *Türk Dili*. 54, pp. 242–251.

1988

- (a) *Grammatik des Chaladsch*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Turcologica*, Bd. 4.

- (b) *Grundwort und Sprachmischung: Eine Untersuchung anhand von Körperteilbezeichnungen*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag. Münchener Ostasiatische Studien, Bd. 47.
- (c) *Mongolische Kasus als Klassensuffixe*. Innsbruck: Selbstverlag Anreiter, 1988. Innsbrucker Studien zur Ural-Altaiistik 1.
- (d) Zur Quantität der Vokale des Chaladsch. *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*. 78, pp. 23-73.

1989

- (a) [+ HESCHE, Wolfram] *Südoghische Materialien aus Afghanistan und Iran*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- (b) Die Kopula im Chaladsch. In: HEISSIG, W. – SAGASTER, K., eds. *Gedanke und Wirkung. Festschrift zum 90. Geburtstag von Nikolaus Poppe*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 106-112.

1990

- (a) [+ HESCHE, Wolfram – RAVANYAR, Jamshid]. *Oghusica aus Iran*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- (b) Tati Lehnwörter im Chaladsch. In: AMIN, D. – KASHEFF, M. – SHAHBAZI, A., eds. *Iranica Varia. Papers in honour of Ehsan Yarshater*. Leuven: Peeters Publishers, pp. 62-67. *Acta Iranica*, 30.
- (c) Die Stellung des Osmanischen im Kreise des Oghusischen und seine Vorgeschichte. In: GYÖRGY, Hazai, ed. *Handbuch der türkischen Sprachwissenschaft*. I. Budapest: Akadémiai Kiadó, pp. 13-34.

1991

Bemerkungen zur chronologischen Klassifikation des älteren Türkischen. *Altorientalische Forschungen*. 18(1), pp. 170-186.

1992

- (a) Mongolica im Altürkischen. In: B. Lewin zu Ehre. *Festschrift aus Anlass seines 65. Geburtstages*. Bd. III: Koreanistische und andere asienwissenschaftliche Beiträge. Bochum: Brockmayer. Bochumer Jahrbuch zur Ostasienforschung 14, pp. 39-56.
- (b) Chorasantürkisch aus dem 'Türkenkessel'. *Central Asiatic Journal*. 36, pp. 44-71.

1993

- (a) *Versuch einer linguistischen Datierung älterer osttürkischer Texte*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Turcologica*, 14.
- (b) [+ HESCHE, Wolfram]. *Chorasantürkisch: Wörterlisten, Kurzgrammatiken, Indices*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Turcologica*, 16.
- (c) The older Mongolian layer in Ancient Turkic. In: *Türk Dilleri Araştırmaları* 3, pp. 79-86.
- (d) Chaladschica extragottingensia. *Central Asiatic Journal*. 37, pp. 33-81.
- (e) Acht chaladsch Sprichwörter. *Türk Kültürü Araştırmaları*. 18(1), 1990 [1993], pp. 63-69.
- (f) Das türkische Suffix *-mİş* als Lehnelement. In: *Sprach- und Kulturkontakte der türkischen*

Völker. *Materialien der zweiten Deutschen Turkologenkonferenz in Ranischholzhausen* (13.–16. Juli 1990). Wiesbaden: Harrassowitz (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica 37), pp. 87–92.

1994

- (a) [+ TEZCAN, Semih]. *Folklore-Texte der Chaladsch*, Wiesbaden: Harrassowitz. *Turcologica*, 19.
- (b) Mongolisch-türkische Asymptoten der Yüan-Zeit. *Orientalistische Literaturzeitung*. 89(1), pp. 11–16.

1996

- (a) *Formen der älteren türkischen Lyrik*. Szeged: Universitas Szegediensis de Attila József nominata. *Studia Uralo-Altaica*, 37.
- (b) Sprichwörter aus Nordchorasan. *Materialia Turcica*. Vol. 17, pp. 1–14.

1997

- (a) Zwei neue Texte aus Chaladschstan. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*. 87, pp. 73–77.
- (b) Drei patriotische Gedichte ‘Arabgols in neuer Version. In: KELLNER-HEINKELE, B. – ZIEME, P., eds. *Studia Ottomanica. Festgabe für György Hazai zum 65. Geburtstag*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 31–37.
- (c) Türkische Sprachen und Dialekte in Iran. *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*. 87, pp. 42–63.

1998

- (a) [+ HESCHE, Wolfram]. *Türkische Folklore-Texte aus Chorasán*. Wiesbaden: Harrassowitz. *Turcologica*, Vol. 38, .
- (b) Turkmenische Materialien aus Gonbad-e Qābūs. *Materialia Turcica*. Vol. 19, pp. 77–125.
- (c) Turkic Languages of Iran. In: JOHANSON, L. – CSATÓ, É. Á., eds. *The Turkic Languages*. London – New York: Taylor & Francis, pp. 273–282.
- (d) The Suffix of the Third Person Plural of the Verb in Khorasan Turkic. *Studia Turcologica Cracoviensia*. Vol. 5, pp. 111–117.

1999

- (a) Eine vorläufige Auswertung von Shirokogoroff: A Tungus Dictionary. In: HASSELBLATT, Cornelius – JÄÄSALMI-KRÜGER, Paula, eds. *Europa et Sibiria: Beiträge zur Sprache und Kultur der kleineren finnougri-schen, samojedischen und paläosibirischen Völker: Gedenkband für Wolfgang Veenker*. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 107–116.
- (b) W. Stötzners mandschurei-tungusische Aufzeichnungen. *Central Asiatic Journal*. Vol. 43, pp. 21–41.
- (c) Beiträge zur altaischen Lückenforschung. *Studia Orientalia*. Vol. 85, pp. 199–213.

2000

- (a) Manjurische Tierbezeichnungen. *Kesike* 'Katze'. In: *Ad Seres et Tungusos. Festschrift für Martin Gimm zu seinem 65. Geburtstag am 25. Mai 1995*, hrsg. von Lutz Bieg, Erling Mende & Martina Siebert. Wiesbaden: Harrassowitz, pp. 97–104. *Opera Sinologica*, Vol. 11.
- (b) Greenberg und der Niedergang der diachronischen Linguistik. *Indogermanische Forschungen*. Vol. 105, pp. 27–46.

2002

Die Liste Gerstfeldt bei Castren. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*. 55(1–3), pp. 115–133.

2004

[+ KNÜPPEL, Michael]. *Etymologisch-Ethnologisches Wörterbuch tungusischer Dialekte (vornehmlich der Mandschurei)*. Hildesheim – Zürich – New York: Georg Olms.

2011

[+ KNÜPPEL, Michael]. *Lamutische Märchen und Erzählungen*. 2 vols. Wiesbaden: Harrassowitz. *Tunguso-Sibirica*, Vol. 30.

2013

[+ KNÜPPEL, Michael]. *Armanisches Wörterbuch*. Nordhausen: Verlag Traugott Bautz GmbH.

LITERATURA

DOERFER, Gerhard. 1981. The Conditions for proving the genetic relationship of languages. *The Bulletin of the International Institute for Linguistic Sciences, Kyoto Sangyo University*. Vol. II, No. 4.

DOERFER, Gerhard – KNÜPPEL, Michael. 2004. *Etymologisch-Ethnologisches Wörterbuch tungusischer Dialekte (vornehmlich der Mandschurei)*. Hildesheim – Zürich – New York: Olms Verlag.

JOHANSON, Lars. 2004. Obituary: Gerhard Doerfer (1920–2003). *Turkic Languages*. 8, pp. 3–6 [online]. [last acc. 15.2.2015]. Available at:

http://www.digizeitschriften.de/download/PPN666048797_0008/LOG_0011.pdf

KNÜPPEL, Michael. 2000. *Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer*. Göttingen: Pontus.

KNÜPPEL, Michael. 2005. *Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer (Corrigenda und Nachträge)*. *Materialia Turcica*. Vol. 25, pp. 359–72.

KNÜPPEL, Michael. 2009. Khalaj. In: *Encyclopaedia Iranica*. Vol. XV, fasc. 6, pp. 364–365 [online]. [last acc. 15.2.2015]. Available at: <http://www.iranicaonline.org/articles/khalaj-ii-language>

KNÜPPEL, Michael. 2010. *Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer (Corrigenda et Addenda II)*, *Zentralasiatische Studien*. Vol. 39, pp. 165–170.

Gerhard Doerfer (*8. 3. 1920 – †27. 12. 2003)

- KNÜPPEL, Michael. 2010. Turkic languages of Persia: An overview. In: *Encyclopaedia Iranica* [online]. [last acc. 15.2.2015]. Available at: <http://www.iranicaonline.org/articles/turkic-languages-overview>
- KNÜPPEL, Michael. 2010. Mongols II. Mongolian Loanwords in Persian. In: *Encyclopaedia Iranica* [online]. [last acc. 15.2.2015]. Available at: <http://www.iranicaonline.org/articles/mongols-loanwords>
- KNÜPPEL, Michael. 2014. Doerfer, Gerhard. In: *Encyclopaedia Iranica* [online]. [last acc. 15.2.2015]. Available at: <http://www.iranicaonline.org/articles/doerfer-gerhard>

Príspevek vznikl v rámci řešení projektů GAČR P406/12/0655 a 15-12215S.

Michal Schwarz

Department of Linguistics and Baltic Studies
Faculty of Arts, Masaryk University
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
Czech Republic
schwarz@phil.muni.cz

Václav Blažek

Department of Linguistics and Baltic Studies
Faculty of Arts, Masaryk University
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
Czech Republic
blazek@phil.muni.cz